

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิเคราะห์หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการวิเคราะห์หลักสูตรในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตรวมในแต่ละหมวดวิชา เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยมุ่งศึกษาจากเอกสารและศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นิสิต มหาบัณฑิต รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิต เกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาบัณฑิต ลักษณะของการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

เอกสารและประชากรที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2522 ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แนวสังเขปรายวิชา และประมวลการสอนรายวิชา

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. อาจารย์ คือ ผู้ทำการสอนนิสิตภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนประชากร 10 คน
2. นิสิต คือ ผู้ที่กำลังศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2-5 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้นจำนวน 75 คน
3. มหาบัณฑิต คือผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรการวางแผนภาคเมือง ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2522 ตั้งแต่รุ่นที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2522-

2532 จำนวน 194 คน แต่เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยสูญเสียชีวิตและไปต่างประเทศ จึงเหลือประชากรทั้งสิ้นจำนวน 163 คน

4. ผู้บังคับบัญชา คือ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาวิทยาลัยจำนวน 54 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นิสิตมหาวิทยาลัยและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จึงแบ่งเป็น 2 แบบคือ แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 แบบวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Analysis) รายละเอียดของการวิเคราะห์หลักสูตรมีดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดทำตารางวิเคราะห์ เพื่อแสดงว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ระบุพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ได้ครบถ้วนหรือไม่

1.2 โครงสร้างของหลักสูตร ท้าการวิเคราะห์จากเอกสารหลักสูตรว่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2533 ของทบวงมหาวิทยาลัยหรือไม่ (โครงสร้างหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย ดังในภาคผนวก)

1.3 เนื้อหาวิชา วิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากแนวสังเขปรายวิชา (Course Description) ว่ามีเนื้อหาวิชาซ้ำซ้อนกันหรือไม่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมีลักษณะดังนี้

2.1 แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอน แบ่งเป็น 2 ตอนคือ
ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพ และการยอมรับหลักสูตรการวางแผนภาคและเมือง เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยการกำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 4 ระดับ และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย

2.2 แบบสอบถามสำหรับนิสิต แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพ และการยอมรับหลักสูตรการวางแผนภาคและเมือง เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยการกำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 4 ระดับ และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย

2.3 แบบสอบถามสำหรับมหาดำเนินการ แบ่งเป็น 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการวางแผนภาคและเมือง เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยการกำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 4 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยการกำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 4 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นแบบประเมินตนเอง ตามความคิดเห็นของมหาดำเนินการเกี่ยวกับด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยการกำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 4 ระดับ

ตอนที่ 5 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการวางแผนภาคและเมือง

2.4 แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ของมหาดำเนินการ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินมหัศจรรย์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้น เกี่ยวกับด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยการกำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 4 ระดับ และมีค่าถ่วงปลายเปิดในตอนท้าย

แบบสอบถามและแบบประเมินที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ได้กำหนดน้ำหนักของคะแนนเป็น 4 ระดับดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 4
ค่อนข้างมาก	มีค่าเท่ากับ 3
ค่อนข้างน้อย	มีค่าเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหัศจรรย์ ฉบับปรับปรุง ใหม่ม พ.ศ. 2522 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศึกษาหนังสือ เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หลักสูตร
3. หาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยสัมภาษณ์ นิสิต และมหัศจรรย์ จำนวน 10 คน
4. นำข้อมูลและแนวคิดจากการศึกษา และสัมภาษณ์มาสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดในขอบเขตของการวิจัย
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นอาจารย์ภาค วิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตรวจสอบแก้ไขเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน 3 ท่าน คือ
  1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา ชาติานิติ
  2. รองศาสตราจารย์มานพ พงศทัต
  3. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย ศิริรินทร์ภาณุ

6. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแก้ไขแล้วมาปรับปรุง และนำไปทดลองใช้ (try-out) กับนิสิตและมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผน ภาคและเมือง จำนวน 10 คน ได้นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาปรับปรุง แก้ไข โดยผ่านความเห็นชอบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วกำหนดเป็นแบบสอบถามที่จะนำไปใช้กับกลุ่มประชากรต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร กระทำโดยการรวบรวม เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ เอกสารหลักสูตรการวางแผนภาค และเมืองแนวสังเขปรายวิชา ประมวลการสอนรายวิชาและ โครงสร้างหลักสูตร ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 ของทบวงมหาวิทยาลัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอน นิสิต มหาบัณฑิต ผู้วิจัย ได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิต ผู้วิจัยได้แนบบแบบสอบถามของผู้บังคับบัญชาไปพร้อมกับแบบสอบถามชุดของมหาบัณฑิต โดยใช้เวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลในเวลา 2 เดือน ผลการรวบรวมข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งให้ประชากรและที่ได้รับคืน
จำแนกตามกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร	แบบสอบถาม		
	จำนวนที่ส่ง	จำนวนที่ได้รับคืน	ร้อยละ
อาจารย์ผู้สอน	10	10	100.00
นิสิต	75	59	78.66
มหาบัณฑิต	163	91	55.82
ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิต	54	29	53.70
รวม	302	189	62.58

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและรับคืน ผลปรากฏว่า อาจารย์ผู้สอนตอบแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด สำหรับนิสิตตอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 78.66 มหาบัณฑิตตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 55.82 และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 53.70 เมื่อพิจารณาภาพรวมปรากฏว่าจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 62.58 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย โดยดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เอกสาร และส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นดังได้กล่าวมาแล้วดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูล จึงแยกวิเคราะห์เป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหลักสูตร โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มา "อธิบาย" ในรูปตารางประกอบคำบรรยาย และความเรียงในประเด็นดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยอาศัยสารบบจำแนกความมุ่งหมาย ทางการศึกษาของ บลูม และคณะ (Bloom et al., 1956 อ้างใน สังัด อุทรานันท์ 2528: 215-218) ว่าครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย หรือไม่ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. โครงสร้างของหลักสูตรเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตรวมในแต่ละหมวดวิชา ผู้วิจัยใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 ของทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหลักแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. เนื้อหาวิชา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาโดยพิจารณาจากเอกสารแนวสังเขปรายวิชา เพื่อดูว่าเนื้อหานั้นมีความซ้ำซ้อนหรือไม่และนำเสนอในรูปความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ของนี และคณะ (Nie et al. 1975) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายทั้งชุดของอาจารย์ผู้สอน นิสิต มหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิต ในประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิชา การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสูตร ในด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้าง เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล การนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และ คุณลักษณะของมหาบัณฑิต ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพ วิชา การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐานการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยต่าง ๆ ผู้วิจัยถือเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึงค่อนข้างมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึงค่อนข้างน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึงน้อยที่สุด

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิดคือ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการวาง แผนภาคและ เมืองมหาบัณฑิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่แล้วนำเสนอในรูปแบบ ตารางประกอบคำบรรยาย